

0.7 องศา ... ร้ายกว่าที่คุณคิด

ตัวเลข **0.7** ดูขำขันน้อยนิด แต่หากตัวเลขนี้เป็นค่าระดับอุณหภูมิที่ตามด้วยหน่วยเซลเซียส นั้นหมายถึงการนำไปสู่ผลเปลี่ยนแปลงอย่างมหันต์

ใคร ๆ ก็รู้ว่าร่างกายของคนเรานั้นมีอุณหภูมิเฉลี่ยในภาวะปกติอยู่ที่ **37** องศาเซลเซียส แต่เมื่อใดที่อุณหภูมิขยับขึ้นเพียงเล็กน้อย แค่ **0.5** องศา ภาวะคุกคามจากการเป็นไข้และความไม่สบายนานัปการจะปรากฏขึ้นทันที

และเมื่อมีการค้นพบว่า ในช่วง **150** ปีที่ผ่านมา อุณหภูมิโดยเฉลี่ยของโลกที่เคยอยู่ที่ **14** องศาเซลเซียส ซึ่งต่ำกว่าร่างกายมนุษย์มากกว่าเท่าตัว ได้ขยับสูงขึ้นไปถึง **0.7** องศาเซลเซียส จนอาจเรียกได้ว่า “โลกกำลังเป็นไข้” อะไรจะเกิดขึ้นกับความเป็นไปในโลกที่ไม่มีอะไรให้ซ่อมแซมใบนี้

โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับมนุษย์?

ใน “รายงานสุขภาพคนไทย **2551**” ซึ่งจัดทำโดยสถาบันวิจัยประชากรและสังคม แผนงานระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพ และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้รวบรวมอาการหลังโลกป่วยเป็นไข้ ที่ส่งผลกระทบต่อมนุษย์ไว้มาเสนอ ดังนี้

การเผชิญหน้าภัยพิบัติบ่อยครั้งกว่าที่เคย

สิ่งหนึ่งที่จะตามมาพร้อมกับภาวะโลกร้อนก็คือ สภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ส่งผลให้เกิดลมฟ้าอากาศผิดปกติ และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มความรุนแรงขึ้นกว่าในอดีต

ปรากฏการณ์เหล่านี้ ได้แก่ น้ำท่วม ความแห้งแล้ง อุณหภูมิที่ขึ้นลงอย่างไม่ปรานีปราศรัย การเกิดคลื่นความร้อน พายุ และไฟป่า ซึ่งล้วนแต่นำไปสู่ความเสี่ยงต่อการสูญเสียชีวิตและการบาดเจ็บของผู้คนทั่วโลก อย่างมหาดศาล ดังกรณีของพายุไต้ฝุ่น “ทุเรียน” ที่พัดถล่มเมืองบิโคล ประเทศฟิลิปปินส์ เมื่อเดือนธันวาคม **2549** ทำให้มีผู้เสียชีวิต **1,200** คน หรือกรณีพายุไซโคลน “ซิดรี” ที่ถล่มบังคลาเทศในปีถัดมา คร่าชีวิตผู้คนไปถึง **3,000** คน

“โลกร้อน” จึงไม่เพียงแต่ทำให้ร้อน แต่ยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์ทั่วทั้งโลกอย่างรุนแรงยิ่ง

ตารางแสดงความถี่ของการเกิดภัยพิบัติธรรมชาติในระดับที่รุนแรงกว่าปกติ พ.ศ.2493 – 2544

ประเภทภัยพิบัติ	2493-2502	2503-2512	2513-2522	2523-2532	2533-2544
พายุ	59	121	121	207	300
ไฟป่า	0	4	11	25	54
คลื่นยักษ์	2	5	2	3	12
ดินถล่ม	11	15	34	63	114
แมลงระบาด	0	1	6	43	13
น้ำท่วม	50	11	170	276	489
ทุพภิกขภัย	0	2	4	11	45
อุณหภูมิสูงจัด	4	10	9	19	70
โรคระบาด	0	31	44	86	317
แห้งแล้ง	0	52	120	177	195

ที่มา: The Center for Health and Global Environment, Harvard Medical School, 2005.

โรคติดต่อแพร่ระบาดหนักกว่าเดิม

วงการวิทยาศาสตร์ยอมรับแล้วว่าภาวะโลกร้อนและอุณหภูมิที่สูงขึ้นทำให้สิ่งมีชีวิตที่เป็นพาหะของโรคติดต่อบางชนิดเพิ่มจำนวนเร็วขึ้น ทำให้เกิดการแพร่ระบาดหนักกว่าเดิม ตัวการสำคัญตัวหนึ่งก็คือ ยุง สายพันธุ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นพาหะนำโรคระบาดร้ายแรงหลายชนิด ทั้งมาลาเรีย ไข้เลือดออก **แมลงวัน** ซึ่งเป็นพาหะโรคอุจจาระร่วงและอหิวาตกโรค **หนู** ซึ่งเป็นตัวนำโรคฉี่หนู และโรคอื่น ๆ อีกหลายชนิด

ตัวอย่างหนึ่งที่สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างภาวะโลกร้อนกับการแพร่ระบาดของโรคภัย ก็คือ รายงานการระบาดของโรคมาลาเรียและไข้เลือดออกในพื้นที่ที่มีความสูงเกินกว่าระดับที่ยุงพาหะของโรคสามารถมีชีวิตรอดอยู่ได้

รายงานการศึกษาของศูนย์ศึกษาสุขภาพกับสิ่งแวดล้อมของโลก วิทยาลัยแพทยศาสตร์ฮาร์วาร์ด ระบุว่า ปრაการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นในพื้นที่สูงของหลายภูมิภาค เช่น แอฟริกาตะวันออก แอฟริกากลาง ละตินอเมริกา และเอเชีย สาเหตุของการระบาดในพื้นที่ที่ไม่เคยพบมาก่อน เป็นเพราะปกติยุงพาหะของโรคมีชีวิตรอดอยู่เฉพาะพื้นที่ความสูงไม่เกิน **1,000** เมตร แต่ในช่วงเวลา **30** ปีที่ผ่านมา มีการพบยุงพาหะเหล่านี้ที่ความสูงระดับ **1,700-2,200** เมตร เพราะภาวะโลกร้อนทำให้อากาศในที่สูงอุ่นพอที่ยุงเหล่านี้จะมีชีวิตรอดอยู่และแพร่พันธุ์ได้

นอกจากนี้ การเกิดภัยพิบัติบ่อยครั้งกว่าเดิมยังเพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดโรคระบาดควบคู่ตามกันไป ด้วยดัง “ลูกโซ่” ดังกรณีของประเทศโมซัมบิก ที่มีอัตราการป่วยด้วยโรคมาลาเรียเพิ่ม **4-5** เท่า หลังเกิดน้ำท่วมใหญ่ เพราะเมื่อน้ำท่วมลดลง จะเกิดน้ำขังตามแอ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ มากมาย กลายเป็นที่เพาะพันธุ์อย่างดี ปัญหาโรคภัยร้ายแรงที่มียุงเป็นพาหะระบาดหนักได้หลังน้ำท่วมเช่นนี้ กลายเป็นสถานการณ์ที่พบบ่อยขึ้นเรื่อย ๆ ในช่วงปีหลัง ๆ

ตารางแสดงโรคที่อาจแพร่ระบาดได้อย่างรวดเร็วกว่าเดิมในภาวะโลกร้อน

ชื่อโรค	สัตว์พาหนะนำโรค
กาฬโรค	หนู, กระจับปี่, กระจับปี่
โรคฉี่หนู	หนู, สุนัข, โค, กระจับปี่, สุนัข, สัตว์ป่าอื่นๆ
มีวรั้นทัยฟัส	หนู
ฮันตาไวรัส	หนูตามท้องนา
พิษสุนัขบ้า	สุนัข, แมว, กระจับปี่, กระจับปี่, ค้างคาว
ไข้หนูกัด	หนู
มาลาเรีย	ยุงก้นปล่อง
ไข้เลือดออก	ยุงลาย
โรคเท้าช้าง	ยุงเสือ, ยุงลายป่า
ไข้สมองอักเสบ	ยุงรำคาญ, นก, หนู
อหิวาตกโรค/อุจจาระร่วงเฉียบพลัน	แมลงวัน
ไข้สมองอักเสบ (นิปปาห์ไวรัส)	ค้างคาว, หนู
ไข้สมองอักเสบ (เวสต์ไนล์ไวรัส)	นก, ยุง
ไข้เลือดออกอีโบลา	ลิงชิมแปนซี, ค้างคาว, หนู

ที่มา : นรินี เรืองหนู.2550

คลื่นความร้อนคุกคามสุขภาพ

นักวิทยาศาสตร์เชื่อว่า “คลื่นความร้อน” ที่เกิดขึ้น และมีอานุภาพกระทบต่อสุขภาพถึงขั้นคร่าชีวิตผู้คนกว่าครึ่งแสนในช่วงที่ผ่านมาเกี่ยวข้องกับภาวะโลกร้อน

ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา ได้เกิดคลื่นความร้อนรุนแรงถึงขั้น แต่ละครั้งส่งผลต่อชีวิตคนนับพันนับหมื่น ทั้งในเอเชีย ออสเตรเลีย อเมริกา และยุโรป

ครั้งที่ผู้คนจดจำอย่างยากจะลืมเลือนก็คือคลื่นความร้อนที่ปกคลุมหลายประเทศในทวีปยุโรปในช่วงฤดูร้อนปี 2546 ซึ่งอุณหภูมิขึ้นสูงสุดเป็นประวัติการณ์ถึงกว่า 40 องศาเซลเซียส มีคนตายมากกว่า 52,000 คน และยังเกิดที่อินเดียในปีเดียวกันนั้นด้วย โดยมีอุณหภูมิสูงถึง 45-49 องศาเซลเซียส ทำให้มีผู้เสียชีวิต 1,600 คน

เหยื่อสำคัญของการเกิดคลื่นความร้อนแต่ละครั้งก็คือ เด็ก ผู้สูงอายุ และผู้ที่กำลังเจ็บป่วย เพราะสภาพดังกล่าวทำให้ร่างกายสูญเสียน้ำและพลังงานไปมากกว่าปกติ อีกทั้งทำให้สภาพแวดล้อมเลวลง เพิ่มปริมาณฝุ่นละอองในอากาศ และมีความชื้นในอากาศต่ำ ซึ่งเป็นอันตรายต่อระบบหายใจ ปอด และการหมุนเวียนโลหิต

นอกจากผลกระทบในรูปของคลื่นความร้อน เมื่อโลกร้อนขึ้นยังทำให้ผู้คนมีโอกาสเกิดภาวะลมแดดสูงขึ้น อาการดังกล่าวส่งผลกระทบต่อคนรักสุขภาพที่ชอบเล่นกีฬา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กีฬากลางแจ้ง

ทฤษฎีภัยจากสภาพแวดล้อมแปรปรวน

อุณหภูมิที่สูงขึ้น ความแห้งแล้ง หรือฝนที่ตกหนักเกินขนาด ทำให้ประชากรที่เสี่ยงต่อการเจ็บป่วยได้ง่าย เช่น เด็กและผู้สูงอายุได้รับผลกระทบอย่างมาก และคนที่เจ็บป่วยอยู่แล้วก็มีโอกาสเจ็บป่วยหนักขึ้นไปจนถึงกับเสียชีวิตได้ ดังกรณีของคลื่นความร้อนที่กล่าวไปในตอนต้น

เมื่อโลกร้อนขึ้นยังทำให้ไฟป่าที่เกิดอยู่เป็นเนืองนิจในระยะหลัง ๆ มีความรุนแรงมากขึ้นและดับยากยิ่งกว่าเดิม ทำให้เกิดสภาพความเสียหายแก่พืชผล ควันและเขม่าจากไฟป่าเป็นอันตรายต่อระบบทางเดินหายใจ และทำให้เกิดความระคายเคืองต่อดวงตา เหมือนที่เกิดขึ้นเมื่อครั้งกรณีเกิดไฟป่ารุนแรงนานนับเดือนที่ประเทศอินโดนีเซียเมื่อปี **2540-2541** ที่ทำให้มีผู้ป่วยด้วยโรคเกี่ยวกับทางเดินหายใจและตาเป็นจำนวนมาก

นอกจากนี้ ความแห้งแล้งยังไม่เป็นผลดีต่อการทำเกษตรกรรม สิ่งที่จะเกิดตามมาคือการขาดแคลนอาหาร ส่งผลกระทบต่อภาวะโภชนาการและสุขภาพโดยรวมของพลโลกในที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประชากรที่ยากจน

เห็นไหมว่าเพียงแค่อุณหภูมิในโลกใบนี้สูงขึ้นเพียง **0.7** องศาเซลเซียส ก็ทำให้ “สุขภาวะ” ของมนุษยชาติพลิกผันได้อย่างมหาดศาล

จะทำอย่างไรให้ดาวเคราะห์สีน้ำเงินใบนี้เป็นผืนพิภพที่ร่วมเย็นผาสุก...เชื่อว่าคำตอบค้นหาได้ไม่ยาก สิ่งที่ทำทนายอยู่ที่การเริ่มต้นลงมือทำและรักษาความต่อเนื่องให้ถึงที่สุดมากกว่า....

ข้อมูลเพิ่มเติม ติดต่อ กิติมาภรณ์ 081 449 7479